

якщо знак «>», то проект ефективний, якщо «<» - неефективний, якщо ж «=» – необхідно зробити ретельний аналіз, спрямований на визначення позитивних та негативних факторів, які мають не дуже явний характер, прогноз ринкової ситуації і розвитку науково-технічного прогресу.

Проте, вищезгадані методики, незважаючи на ретельне обґрунтування, мають односторонній характер, тому що визначають економічний ефект окремо в лізингодавця чи в лізингоодержувача, не враховуючи інтересів одночасно обох сторін.

IV. Висновки. Таким чином, активізація інноваційної діяльності неможлива без пошуку залучення, концентрації та ефективного використання наявних ресурсів фінансового ринку і кредитних інвестиційних ресурсів із нетрадиційних джерел, якими є лізинг для економіки України. Лізинг можна розглядати в ролі економічного регулятора, який дозволяє розв'язувати існуючі проблеми у промисловому комплексі, що пов'язані з недосконалістю складу промисловості, низьким рівнем переробки, зношеністю основних виробничих фондів, високою ресурсозатратністю виробництва та консервативним технологічним укладом, шляхом визначення на державному рівні найбільш

перспективних напрямів лізингово-інноваційної діяльності та пріоритетних галузей промисловості.

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про лізинг» від 11 грудня 2003р. №1381-ХV.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994р. №334/94-ВР зі змінами та доповненнями.
3. Загородиш А.Г., Селюченко Н.С. Ефективність лізингових операцій щодо оновлення основних засобів АТП// Фінанси України. – 1999. – № 12. – С. 109.
4. Каутишак Є. Лізинг як альтернатива кредиту та інвестиції // Галицькі контракти – 1998. – №10. – С.166.
5. Мальшенко К. К вопросу об эффективности лизинга в Украине // Экономика. Финансы. Право. – 1998. – №3. – С. 43-47.
6. Маринченко Б. Підготовка та експертиза лізингових проектів//Вісник НБУ. 1997. №2. – С. 31.
7. Савченко Я.А. Лізинг как способ обновления основных фондов в строительстве// Вестник Приднепровськ. гос. акад. строительства и архитектуры. – Днепропетровск, 1998. – №8. – С. 35-37.
8. Рошило В.І. Джерела фінансуванн інноваційного розвитку: Монографія. – Чернівці: Книги – ХНІ, 2006. – 272с.

In the article is considered the institute of leasing as economic regulator of innovative development of industrial enterprises, which activates innovative activity, as it accelerates acquisition and introduction of the newest technologies, makes supple the relations between producers and consumers, exposes possibilities for the rational use of financial resources.

Принік Є.О.

ПОБУДОВА ЕКОНОМІЧНИХ ТАБЛИЦЬ СМЕРТНОСТІ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

У статті автор робить спробу побудови так званих економічних таблиць смертності населення для сільської місцевості України на основі таблиць смертності для чоловіків і жінок України за 2001 р. і коефіцієнтів повікової зайнятості для жінок і чоловіків. Побудовано також демографічні таблиці виробництва і споживання для кожної статі окремо за допомогою повікового розподілу виробництва і споживання, обраховано співвідношення показників виробництва і споживання для чоловіків і жінок.

Ключові слова: економічні таблиці смертності, сільське населення, коефіцієнт повікової зайнятості чоловіків і жінок, демографічні таблиці виробництва і споживання.

I. Вступ. У традиційному плані методика аналізу демо економічних взаємозв'язків не виходить за рамки дослідження кількісних параметрів: чисельності і структури населення у поєднанні з інтегральними показниками економічного розвитку – валовим внутрішнім продуктом чи національним доходом. Основою такого аналізу є численні модифікації моделей економічного росту, тобто макроекономічних моделей, що являють собою математично формалізовану концепцію функціонування національної економіки. Одна з перших макроекономічних моделей була побудована в кінці 20-х років Г. Фельдманом. Грунтуючись на положенні про просте та розширене відтворення, він

сформулював концепцію глобальної виробничої функції і дослідив її диференціальні характеристики; впровадив принцип оптимізації (максимальний темп росту споживання населення) і вивчив умови економічної рівноваги.

В практиці економетрії в залежності від врахування демографічного фактору моделі економічного росту поділяються на моделі з гіпотезою повної зайнятості і моделі з регульованим безробіттям. Основними компонентами так званої “некласичної” моделі росту є: виробнича функція, функція споживання, функція пропозиції праці, причому розміри інвестицій повинні забезпечувати пропозицію праці. Існує два головних типи моделей економічного росту, в яких демографічний фактор може виступати в якості екзогенного та ендегенного параметрів.

II. Постановка завдання. Головна ідея демоекономічних моделей полягає в тому, щоб показати, якою мірою демографічний фактор, визначений коефіцієнтом природного приросту населення, взаємодіючи з іншими чинниками економічного характеру (нормою капіталовкладень, глобальною або частковою ефективністю, нормою накопичення), визначає темпи економічного зростання. В цьому плані застосування демоекономічних моделей дозволяє отримати кількісну оцінку “ваги” окремих факторів в розвитку економічної системи в цілому.

Оцінку ролі демографічного фактора в економічному зростанні, отриману на основі гіпотетичних розрахунків макроекономічних моделей, слід розглядати як перший етап демоекономічного аналізу, ціль якого полягає в тому, щоб побудувати основні гіпотези і принципи взаємодії демографічного та економічного факторів. Обмеження аналізу тільки цим етапом може привести до висновків, які не дозволяють досить глибоко розкрити механізм функціонування демоекономічної системи. Наприклад, існує концепція “оптимуму населення”, критерієм якої є оптимізація чисельності населення, але в ній не враховуються всі внутрішні взаємозв'язки відтворення населення, тенденції технічного прогресу та економічні відносини, що у підсумку не дає можливості вирішити проблеми аналізу демоекономічних взаємозв'язків.

Інший характер має концепція оптимальних темпів росту населення, яка викладена

у дослідженнях Р. Андорки, К. Мільтеньї, А. Кваши. На відміну від теорії “оптимуму населення”, основним постулатом концепції оптимальних темпів росту населення є досягнення такого темпу росту населення, який забезпечує випереджаючі темпи росту виробництва, за рахунок чого відбувається постійне зростання доходу на душу населення.

Центральним моментом у дослідженні демоекономічних взаємозв'язків є комплексний підхід до вивчення механізму взаємодії в системах “виробництво – населення”, “населення – виробництво”, що опосередковані динамікою розподілу матеріальних благ та послуг як у розрізі функціонування різних підсистем (міське, сільське населення), так і окремих економічних районів. Механізм взаємодії населення та економіки ще не має достатньо чітко вираженої схеми аналізу. Багато дослідників по-різному заповнюють цю схему, висуваючи для оцінки таку основну демоекономічну категорію, як, наприклад, загальна зайнятість населення. Однак при цьому у ряді випадків з поля зору випадає комплексний аспект відтворення населення, що у підсумку не дозволяє оцінити вплив населення на економіку. Детальніше, ніж економічна оцінка наслідків демографічних зрушень, досліджено вплив економічного розвитку на демографічні процеси. Але, якщо у першому випадку має місце “чисто” наукове пізнання факторів, які визначають тенденції розвитку демографічних процесів, то у другому – результати аналізу використовуються у першу чергу для практичних цілей – прикладних економічних і соціологічних розрахунків.

III. Результати. Для успішного розвитку загальнотеоретичних положень відносно комплексу зв'язків між населенням і економікою необхідно вирішити ряд питань формування якісних критеріїв економічної оцінки функціонування відтворення населення. Одним із засобів кількісного виміру демоекономічних зв'язків є економічні піраміди виробництва і споживання, а також економічні таблиці смертності.

При дослідженні демоекономічних взаємозв'язків вельми ефективним є залучення класичного методу демографії – методу таблиць смертності. Поєднання методу економічних таблиць виробництва і споживання з методологією стаціонарного населення впер-

ше було застосовано угорськими демографами Е. Валковичем та Е. Сабаді. В Україні подібні дослідження здійснені С. Пирожковим і А. Марченко (1978). Цей метод дозволяє моделювати перебіг економічних процесів в стаціонарному населенні і зводиться до побудови так званих економічних виробничих таблиць смертності. На основі таблиць смертності для жінок та чоловіків України за 2000 рік було побудовано таблиці економічної активності, таблиці виробництва і споживання, а також деякі виробничі економічні таблиці смертності (табл.1-3).

В економічних виробничих таблицях смертності поряд з основними характеристиками стаціонарного населення (незмінність загальної чисельності населення та чисел народжених і померлих) дотримується умова незмінності повікової інтенсивності економічної активності. Порівняння побудованих таким чином стаціонарних населень з реальним населенням дозволяє оцінити наслідки зберігання протягом тривалого часу поточних повікових рівнів смертності та економічної активності.

В стаціонарному населенні з незмінною повіковою інтенсивністю економічної активності чисельність вибулих з трудового процесу за певний період дорівнює чисельності тих, що прибули за той же період. Контингент людей, які зайняті в суспільному виробництві, щорічно поповнюється новими працівниками, які приходять на зміну тим, що вибувають з різних причин і смерті, інвалідності, виходу на пенсію. Чисельність економічно активного стаціонарного населення щорічно оновлюється на величину, обернено пропорційну середній тривалості економічно активного життя, оскільки протягом часу, що відповідає очікуваній тривалості економічно активного життя, чисельність прибулих і вибулих дорівнює чисельності економічно активного стаціонарного населення.

В стаціонарному населенні чисельність і вікова структура зайнятого населення відрізняється від такої в реальному населенні. Із порівняння вікових структур економічно активного і неактивного населення для чоловіків і жінок можна побачити, як відмінності у рівнях смертності та зайнятості чоловіків і жінок впливають на віковий склад зайнятих у виробництві.

Досить інформативною є також таблиця виробництва і споживання, побудована окремо для чоловіків та жінок України на основі таблиць смертності за 2001 р. При розрахунку таких таблиць використовуються повікові показники середньодушових обсягів виробництва і споживання. При визначенні показників виробництва ми виходили із обсягу валового внутрішнього продукту в Україні у 2001 р. і передбачали рівність повікової продуктивності праці для міського і сільського населення. Розподіливши обсяг валового внутрішнього продукту на все зайняте в економіці України в 2001 р. населення з урахуванням повікових пропорцій продуктивності праці в середньому по Україні, ми отримали для 2001 р. повікові показники виробництва населення (в тому числі і сільського) в гривнях. Умовні співвідношення споживання і продуктивності праці в залежності від віку були використані із розробок угорських демографів.

При визначенні показників споживання використовувались показники сукупних доходів та витрат сільського населення за 2001 р. Рівень споживання передбачався однаковим як для міського, так і для сільського населення. Враховуючи вікові відмінності в особистому споживанні населення, було визначено повікові показники середньодушового споживання для сільської місцевості за 2001 р. в гривнях.

Було розраховано обсяги споживання і виробництва особами різного віку в стаціонарному населенні, а також очікувані обсяги виробництва і споживання протягом очікуваного життя в цілому для вікової групи і в середньому на одну людину. Порівняння результатів розрахунків, проведених окремо для чоловіків та жінок сільського населення, показує, що для всіх вікових груп чоловічого населення в цілому характерний більш високий показник очікуваного виробництва та більш низький рівень очікуваного споживання. Це обумовлено нижчими показниками повікової зайнятості і вищою тривалістю життя у побіжному періоді для жінок порівняно з чоловіками.

IV. Висновки. Основні економічні характеристики стаціонарного населення можна унаочнити за допомогою економічних пірамід, які графічно відображають співвідношення між тривалістю очікуваного економ-

Економічна таблиця смертності для чоловіків сільської місцевості України в 2001 р.

Вік, років	Тривалість життя, e_x років	Стационарне населення, L_x	В т.ч.		Кількість років очікуваного економічно активного життя, $\sum L_x^{акт} / l_x$	Кількість років очікуваного економічно неактивного життя, $\sum L_x^{неакт} / l_x$	Ціна року тривалості життя у: вартості виробництва, тис. грн.	вартості споживання, тис. грн.	вартості перевищення виробництва над споживанням, тис. грн.
			економічно активне населення, чол., $L_x^{акт}$	економічно неактивне населення, чол., $L_x^{неакт}$					
0-4	61,32	492342	0	492342	29,48	31,84	1,89	0,67	+1,22
5-9	57,50	489752	0	489752	30,06	27,44	2,06	0,70	+1,36
10-14	52,64	488423	0	488423	30,14	22,51	2,25	0,72	+1,53
15-19	47,78	485781	98614	387168	30,22	17,56	2,49	0,75	+1,74
20-24	43,15	480028	339380	140648	29,45	13,70	2,71	0,76	+1,95
25-29	38,80	471400	389848	81552	26,35	12,44	2,76	0,75	+2,01
30-34	34,55	460473	396007	64466	22,72	11,83	2,65	0,73	+1,92
35-39	30,41	445841	386098	59743	18,97	11,44	2,50	0,71	+1,79
40-44	26,50	425286	369999	55287	15,30	11,20	2,28	0,67	+1,61
45-49	22,90	396922	339765	57157	11,71	11,19	1,98	0,64	+1,34
50-54	19,64	360897	288718	72179	8,25	11,39	1,56	0,61	+0,95
55-59	16,66	316667	208367	108300	4,98	11,67	0,99	0,56	+0,43
60-64	13,92	266239	73216	193023	2,23	11,69	0,31	0,51	-0,20
65-69	11,55	210652	57929	152723	1,21	10,33	0,20	0,51	-0,31
70-74	9,32	154405	0	154405	0	9,32	0	0,51	-0,51
75-79	7,42	100570	0	100570	0	7,42	0	0,51	-0,51
80-84	5,73	55706	0	55706	0	5,73	0	0,51	-0,51
85-89	4,18	22929	0	22929	0	4,17	0	0,50	-0,50
90-94	3,63	6045	0	6045	0	3,63	0	0,51	-0,51
95-99	3,26	1134	0	1134	0	3,26	0	0,51	-0,51
100 і ст.	2,28	134	0	134	0	2,27	0	0,50	-0,50

Економічна таблиця смертності для жінок сільської місцевості України в 2001 р.

Вік, років	Тривалість життя, років, e_x	Стационарне населення, L_x	В т.ч.		Кількість років очікуваного економічно активного життя, $\sum L_x^{акт} / I_x$	Кількість років очікуваного економічно неактивного життя, $\sum L_x^{неакт} / I_x$	Ціна року тривалості життя у: вартості виробництва, тис. грн.	вартості споживання, тис. грн.	вартості перевищення виробництва над споживанням, тис. грн.
			економічно активне населення, чол., $L_x^{акт}$	економічно неактивне населення, чол., $L_x^{неакт}$					
0-4	73,36	494413	0	494413	30,65	42,71	1,64	0,66	+0,98
5-9	69,40	492573	0	492573	31,09	38,31	1,76	0,68	+1,08
10-14	64,49	491826	0	491826	31,14	33,36	1,89	0,70	+1,19
15-19	59,59	490671	84886	405785	31,19	28,41	2,05	0,72	+1,33
20-24	54,77	488922	344690	144232	30,42	24,35	2,20	0,72	+1,48
25-29	49,98	486770	391850	94920	27,01	22,97	2,18	0,71	+1,47
30-34	45,21	484053	399828	84225	23,10	22,11	2,05	0,69	+1,36
35-39	40,48	479946	410834	69112	19,11	21,38	1,87	0,67	+1,20
40-44	35,89	473711	406444	67267	15,01	20,88	1,63	0,64	+0,99
45-49	31,42	464325	377032	87293	10,92	20,49	1,32	0,62	+0,70
50-54	27,13	450702	338027	112675	7,08	20,05	0,94	0,59	+0,35
55-59	23,03	431313	142333	288980	3,52	19,51	0,45	0,54	-0,09
60-64	19,10	405080	88712	316368	2,01	17,09	0,20	0,51	-0,31
65-69	15,42	367639	80513	287126	1,03	14,39	0,13	0,51	-0,38
70-74	12,05	316127	0	316127	0	12,05	0	0,51	-0,51
75-79	9,05	247028	0	247028	0	9,05	0	0,51	-0,51
80-84	6,53	163338	0	163338	0	6,53	0	0,51	-0,51
85-89	4,52	78674	0	78674	0	4,51	0	0,50	-0,50
90-94	3,74	23106	0	23106	0	3,73	0	0,51	-0,51
95-99	3,33	5008	0	5008	0	3,33	0	0,51	-0,51
100 і ст.	2,35	685	0	685	0	2,35	0	0,51	-0,51

Економічні характеристики очікуваного життя середньої людини стаціонарного населення для сільської місцевості України в 2001р.

Вікова група	Тривалість економічно активного життя у даному віковому інтервалі, років, $L_x^{акт.}$		Тривалість економічно неактивного життя у даному віковому інтервалі, років, $L_x^{неакт.}$		Перевищення рівня виробництва над споживанням у даному віковому інтервалі, тис. грн.	
	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки
0-4	0	0	4,92	4,94	-1,58	-1,58
5-9	0	0	4,90	4,92	-2,21	-2,22
10-14	0	0	4,88	4,92	-2,47	-2,49
15-19	0,99	0,85	3,87	4,06	-0,35	-0,77
20-24	3,39	3,45	1,41	1,44	+7,50	+7,6
25-29	3,89	3,92	0,82	0,95	+12,11	+12,06
30-34	3,96	4,00	0,64	0,84	+12,46	+12,41
35-39	3,86	4,11	0,60	0,69	+12,18	+12,91
40-44	3,70	4,06	0,55	0,67	+12,08	+13,22
45-49	3,40	3,77	0,57	0,87	+11,10	+12,13
50-54	2,89	3,38	0,72	1,13	+9,25	+10,61
55-59	2,08	1,42	1,08	2,89	+6,54	+3,00
60-64	0,73	0,89	1,93	3,16	+0,06	-0,34
65-69	0,58	0,80	1,53	2,87	+0,05	-0,31
70-74	0	0	1,54	3,16	-0,78	-1,60
75-79	0	0	1,01	2,47	-0,51	-1,25
80-84	0	0	0,56	1,63	-0,28	-0,83
85-89	0	0	0,23	0,79	-0,12	-0,4
90-94	0	0	0,06	0,23	-0,03	-0,12
95-99	0	0	0,01	0,05	-0,01	-0,02
100 і старше	0	0	0,00	0,01	-0,00	-0,00

ічно активного і неактивного життя у певному віці, а також між обсягами споживання та виробництва. Розглянуті методи демоекономічного аналізу, які ґрунтуються на економічних таблицях смертності і повікових показниках виробництва та споживання є важливим напрямком виміру зв'язку демографічних структур з економічними процесами.

1. Андорка Р. Демографические факторы в математических моделях экономического роста // Население и экономика. Под ред. Волкова А.Г. и Кваши А.Я. - М.: Статистика, 1970. - С. 75-102

2. Валкович Э. Производные экономические таблицы смертности населения Венгрии // Население и экономика. Под ред. Волкова А.Г. и Кваши А.Я. - М.: Статистика, 1970. - С. 53-74

3. Влияние социально-экономических факторов на демографические процессы. Под ред. Жученко В.С. и Стещенко В.С. - К.: Наукова думка, 1972. - 238 с.

4. Кваша А.Я. Проблемы демографического оптимума. - М.: Издательство МГУ, 1974 - 104 с.

5. Марченко А. Вопросы моделирования в демографии // Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук. - К.: Институт экономики АН УССР, 1972. - 243 с.

6. Математическое моделирование жизненных процессов – М., 1968.

7. Сонин М.Я. Развитие народонаселения. Экономический аспект. – М.: Статистика, 1980. – 352 с.

8. Сонин М.Я. Экономико-демографический аспект воспроизводства трудовых ресурсов // Проблемы демографии (вопросы теории и практики). Под ред. Бронера Д.Л. и Венецкого И.Г. – М.: Статистика, 1971. – С. 111-118

In the article the author tries to construct the so called economic life tables for the rural population of Ukraine on the basis of the life tables for males and females of Ukraine for the year 2001 and on the basis of the indices of the employment for each age group for males and females. The tables of consumption and production for males and females with the help of production and consumption norms are constructed.

Стовба Т.А.

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ЩОДО ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В статті розглянуто методи оцінки інноваційного потенціалу підприємств. З метою гармонізації інноваційного розвитку вітчизняних підприємств запропоновано для оцінки інноваційного потенціалу підприємства використовувати міжнародні стандарти.

Ключові слова: інноваційний потенціал, структура інноваційного потенціалу підприємства, оцінка інноваційного потенціалу, Європейське інноваційне табло.

I. Вступ. Стратегічною метою державної структурно-інноваційної політики є створення сучасного, інтегрованого у світове виробництво, здатного до саморозвитку промислового комплексу України.

Для забезпечення економічного розвитку Україна повинна інтенсифікувати інноваційну діяльність у всіх галузях економіки, перш за все у тих, що мають значний потенціал для реалізації конкурентних переваг у світовому поділі праці.

II. Постановка завдання. Інноваційний розвиток підприємства визначається його інноваційною активністю. Здатність окремого підприємства створювати або реалізовувати інновації з метою досягнення стратегічних цілей визначається рівнем та ступенем використання інноваційного потенціалу.

Для оцінки рівня інноваційного потенціалу підприємства необхідно визначити індикатори інновативності, що дозволить порівняти досягнення господарюючого суб'єкту з конкурентами в умовах перманентних змін, або з середньогалузевими показниками, виявити можливості його нарощування та ефективного використання.

Існує багато різних підходів щодо оцінки рівня потенціалу підприємства, які розкриті в роботах В. Верби, А. Воронкової, А. Гриньова, С. Ілляшенка, І. Новікової, О.Олексюк, І. Репіної, О. Федоніна, Н. Чухрай та ін. В свою чергу, кожна з цих методик має певні переваги та недоліки, а, отже, є потреба у подальшому розвитку цих питань. Зокрема, деякі існуючі методики не враховують особливостей розвитку підприємств і прагнення України до вступу в ЄС, що викликає необхідність адаптації вітчизняних оціночних критеріїв до міжнародних стандартів.

III. Результати. Основна проблема оцінки інноваційного потенціалу підприємств (ІПП) полягає в необхідності дослідження його структури, яка розкриває склад, принципи формування та розвитку.

В науковій літературі відсутнє єдине визначення сутності та структури ІПП. О.С.Федонін, І.М.Репіна, О.І.Олексюк [1, 14] під інноваційним потенціалом розуміють сукупні можливості підприємства щодо розробки та впровадження ідей для його системного технічного, організаційного та управлінського оновлення. Такого погляду дотримуються Краснокутська Н.В., Гавва В.Н., Божко Е.А.

Н. Чухрай [2, 127] розглядає ІПП як сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства, які воно використовує для впровадження нововведень. При цьому матеріальні ресурси охоплюють основні засоби і оборотні активи. Автор вважає за доцільне серед його ресурсів виокремлювати нематеріальні активи, маркетингові, управлінсько-інфраструктурні та трудові ресурси.